

PRZYKŁADAĆ SIĘ (13) *vb impf*

się (7), się (6).

W inf oba a jasne; w pozostałych formach -kład- (5), -kłąd- (2); -kład- Mącz, MWilkHist, JanNkar, SkarKaz; -kłąd- SarnStat; -kład- : -kłąd- GliczKsiąż (1:1).

inf przykładać się (6). ◇ praes 1 sg przykładam się (1). ◇ 3 sg przykłada się (2). ◇ [3 pl przykładają się.] ◇ praet 3 pl subst przykładały się (1). ◇ con 3 sg n by się przykładało (1). ◇ 3 pl subst by się przykładały (1). ◇ part praes act przykładając się (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w. s.v. przyłożyć.

1. Dołączać się ze swoim udziałem finansowym; conferre Modrz (4) :

przykładać się do kogo (1): A drugie miastá/ miasteczka po stronach leżące/ od tych podwód wleżały/ á do drugich [miast] nie przykładały. SarnStat 971; [LustrSand 70].

przykładać się do czego [= na jakiś cel] (1): którą ludzkość y miłość/ gdy w tych to Słachćicach [prowadzących szpital] inni ludzie obaczyli/ poczęli się do tego iakmużnami fwymi przykładać ReszList 167; [Którą intratę [...] obracają na oprawę miescką i jeszcze się do tego przykładać muszą. LustrLub 96].

[przykładać się do czego [= rodzaju podatku]: Item/ w Miasteczkách mnieyzych/ rzemieślnicy po cztery grofze/ á towarzyże ich po pułgrofzku/ ci tylko rzemieślnicy którzy nie do Szofów nie przykładaia płacić to maia JanPrzyw 81].

przykładać się z czego (1): że tak był tamtą woyną wynędzony fkarb Wenecki/ że musiał fye każdy Wenet [z] fwego włafnego ná tamtą woynę przykładać. OrzRozm N2v.

przykładać się na co (2): OrzRozm N2v; ModrzBaz 125v; [Przykładają się do radziec na stacyą. LustrSand 70].

przykładać się czym (2): który [obywatel] widząc/ że drudzy są w wielkiej niebezpieczności dla Rzeczypospolitey/ choćaby mógł/ niechce ani woyny służyć/ ani się ná pospolitą potrzebę czem przykładać. ModrzBaz 125v; ReszList 167.

2. Zajmować się czymś, dokładać starań; przyczyniać się do czegoś; praestare Modrz; applicare se Cn (3) :

przykładać się k czemu (1): To wżytko my wvaziać Y k temu się przykładaiać. Tochmy sobie vmyślili Y ná to się przyprawili. Iżbychmy [...] MWilkHist A4.

przykładać się czym (1): niechce iednak [Bóg] abyśmy się też pracą nászą do tego przykładać nie mieli/ áby to co postánowił fkutek fwoy wzięło WujNT 505.

Ze zdaniem dopełnieniowym [zawsze z zapowiednikiem: do tego; aby, żeby] (2): Ma się też do tego pilno przykładać Senator [Praestandum est etiam senatori] każdy/ żeby tę rzecz o ktorej ma być rozbieranie w radzie/ dobrze wyrozumiawży/ wżytkie rady fwoie ku pocźciwey przyfytoności obracał ModrzBaz 27; WujNT 505.

Zwrot: »pilno się przykładać« (1): ModrzBaz 27 cf Ze zdaniem.

3. Przyzwyczajając się, przywykać, uczyć się; suescere Mącz; assuescere, assuefieri, consuescere, insuescere, in consuetudinem venire Cn (4) : Sueo, antiquum verbum non amplius est in usu, sed Suesco, Nákładam się/ przikładam się. Mącz 427a.

przykładać się ku czemu (2): Nychayby lie dzyecyę pokąd dzyecyęcyem yeft/ ku myernosći á ftátecznosći y łíczyrosći przykładało *GliczKsiąż* F5v. *Cf Ze zdaniem*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: ku temu (1); jakoby] (2): [Pitagoras nakazywał swoim uczniom] yedno milczec á łluchac gotowego/ aż wyłzło dwye álbo pyęc lat/ á tho dla tego/ áby milcząc przykładały lie/ iákoby theż potym myeli mowic. GliczKsiąż H5v, K4v.

4. W funkcji strony biernej (2) :

a. O ofierze: być składanym [na co] (1) : [odpuszczenie grzechów musi poprzedzać ofiara] Nie onym łpołobem ná krzyżu [...]: ále w tym drugim pod ołobą chlebá/ w ktorym lie oney raz vczynioney krwáwey ofiáry łkutek y pożytek przez tę niekrwáwą odpráwuie/ y ná grzechy y potrzeby náłze przykłada. *SkarKaz* 158a.

b. Być dodawanym, dokładanym (1) : cz/ ináčéy iuż brzmi, niż które z owych dwu [*c lub ć*]: á to względem litery téy/ z/ która dla tego lie przykłada, áby lie syllábá miáłzo wymiawiáłá. *JanNKar* E2.

Synonimy: 2. przyczyniac się, starać się; 3. przyzwyczajac się, uczyć się; 4.b. przydawać się.

Formacje współrdzenne cf KŁAŚĆ.